

Rada Gminy
Markowa

**Uchwała Nr XIII/44/11
Rady Gminy Markowa
z dnia 1 sierpnia 2011 r.**

w sprawie uchwalenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Markowa na lata 2011-2015

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) Rada Gminy w Markowej uchwala, co następuje:

§1.

Uchwala się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Markowa na lata 2011-2015, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Markowa.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący
Rady Gminy Markowa**

[Podpis]
Maria Magdalena Gónciarz

Rada Gminy
Markowa

**PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE MARKOWA
NA LATA 2011-2015**

Podstawa prawna Programu

Program realizowany będzie w oparciu o następujące przepisy:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 22008 r., Nr 115, poz. 728).

Problem przemocy domowej

Przemoc w rodzinie – opis zjawiska

Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działania przeciw osobom najbliższym, naruszające prawa i dobra osobiste ofiar, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że jest intencjonalna – jest zamierzonym działaniem sprawcy i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów:

- Przemoc fizyczna – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań. Do tej kategorii zalicza się m.in.: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, uderzanie, policzkowanie, duszenie itp.
- Przemoc psychiczna – to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Przejawami tego rodzaju przemocy są: odmowa uczuć, brak zainteresowania, szacunku, nieustanna krytyka, wyśmiewanie poglądów, narzucanie poglądów, żądanie posłuszeństwa itp.
- Przemoc seksualna – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, dokonywane poprzez: przymuszanie do pożycia seksualnego, krytykę zachowań seksualnych ofiary, przymuszanie do oglądania pornografii, zmuszanie do prostytucji itp.

- Przemoc ekonomiczna – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy, realizowane m.in. w drodze niezaspokajania podstawowych materialnych potrzeb rodziny, odbieranie pieniędzy, okradanie, wyliczanie wydatków itp.

Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym. Znacznie częściej jest procesem o długiej, nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencje do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy składa się z trzech następujących po sobie faz:

- Faza narastającego napięcia
- Faza ostrej przemocy
- Faza miodowego miesiąca

Z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych kodeksach i odpowiednio karane.

Z badań dotyczących rodziny, a także obserwacji życia społecznego wiadomo, że ludzie niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny.

W Polsce trudno jest określić dokładnie skalę tego zjawiska. Co roku zgłasza się zaledwie kilkanaście tysięcy spraw o znęcanie nad rodziną, w tym samym czasie policja rejestruje około miliona awantur domowych, do których jest wzywana.

Ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety (58%) oraz dzieci do lat 13 (24%). Natomiast sprawcami przemocy są głównie mężczyźni (96%) będący często pod wpływem alkoholu. Niektóre badania wskazują, że 40% partnerów znęcających się nad rodziną to osoby uzależnione od alkoholu. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach alkoholowych jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych. Każdego roku około 50 kobiet popełnia samobójstwo z powodu przemocy ze strony partnera. W sprawach dotyczących przemocy w rodzinie sądy wydają często wątpliwe wyroki i maksymalnie złagodzone kary.

Na Podkarpaciu policja corocznie odnotowuje ponad 6 tysięcy zgłoszeń związanych z przemocą, w tym około 2 tysięcy dotyczy przemocy w rodzinie. Osobami najbardziej pokrzywdzonymi w wyniku przemocy są kobiety oraz małoletnie dzieci.

Diagnoza przemocy domowej w Gminie Markowa

Problem przemocy dotyczy również mieszkańców Gminy Markowa.

Skala zjawiska jest trudna do oszacowania ze względu na niską świadomość społeczną oraz niechęć do wtrącania się w sprawy rodzinne innych. Bardzo trudno też ustalić dokładną liczbę przypadków przemocy domowej, gdyż zjawisko jest skrzętnie ukrywane przez same osoby doświadczające przemocy.

Z obserwacji pracowników socjalnych oraz na podstawie analizy dokumentów a także biorąc pod uwagę powody przyznawania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Markowej wynika, że skala występowania zjawiska przemocy na przełomie ostatnich lat rośnie.

Z danych ewidencji ludności (stan na 31.12.2010 r.) wynika, że w Gminie Markowa zamieszkuje 6688 mieszkańców, z czego 51 % stanowią kobiety. Dominującą grupą wiekową są mieszkańcy w wieku produkcyjnym, tj. kobiety między 18 a 60 rokiem życia oraz mężczyźni między 18 a 65 rokiem życia – 4063 osób.

Na terenie Gminy Markowa przemoc jest zjawiskiem coraz bardziej powszechnym. Wyrazem zwiększającej się skali tego negatywnego zjawiska społecznego są raporty policyjne z przeprowadzonych interwencji domowych.

Z danych Posterunku Policji w Markowej wynika, że od 2010 roku wzrosła liczba przeprowadzanych interwencji domowych w związku z przemocą.

Tabela 1.: Interwencje domowe policji.

Interwencje domowe:	Liczba interwencji w roku		
	2008	2009	2010
Przemoc w rodzinie	23	21	24
Procedura „Niebieskiej Karty”	16	14	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Markowej

Tabela Nr 2.: Wszczęte postępowania.

Wszczęte postępowania w związku z art. 207 KK	ROK		
	2008	2009	2010
Wszczęcie sprawy	6	6	5
Wniesienie aktu oskarżenia	2	3	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Markowej

Tabela Nr 3.: Niebieskie Karty założone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Markowej

Rok	Liczba założonych NK
2008	5
2009	1
2010	1

Źródło: Opracowanie własne OPS

Ze względu na interwencyjny charakter działań Policji wypełnia ona o wiele więcej Niebieskich Kart niż Ośrodki Pomocy Społecznej – w celu pełnej i profesjonalnej pomocy rodzinom zagrożonym przemocą niezbędne jest nawiązywanie współpracy i wymiana informacji między służbami i instytucjami.

Tabela Nr 4.: Skala przemocy w rodzinie oraz częstotliwość jej występowania w 2008 r

Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy domowej	Częstotliwość		
	1 raz w roku	od 2 do 5 razy w roku	6 razy w roku i więcej
24	-	13	11

Źródło: Opracowanie własne OPS

Tabela Nr 5.: Skala przemocy w rodzinie oraz częstotliwość jej występowania w 2009 r

Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy domowej	Częstotliwość		
	1 raz w roku	od 2 do 5 razy w roku	6 razy w roku i więcej
15	-	11	4

Źródło: Opracowanie własne OPS

Powyższe dane wskazują, że przemoc jest zjawiskiem najczęściej niejednokrotnym, powtarzającym się. Sprawca przemocy nie zaprzestanie jej stosowania, jeżeli się go nie powstrzyma.

Tabela Nr 6.: Liczba osób poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie w 2008 r

Ogółem osoby poszkodowane	kobiety			mężczyźni			dzieci		
	Ogółem	z tego w wieku poprodukcyjnym*	z tego niepełnosprawne	Ogółem	z tego w wieku poprodukcyjnym*	z tego niepełnosprawni	Ogółem	z tego do 13 r. ż.	z tego od 14 do 18 lat
73	23	-	5	5	-	-	45	32	13

Źródło: Opracowanie własne OPS

Tabela Nr 7.: Liczba osób poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie w 2009r

Ogółem osoby poszkodowane	kobiety			mężczyźni			dzieci		
	Ogółem	z tego w wieku poprodukcyjnym*	z tego niepełnosprawne	Ogółem	z tego w wieku poprodukcyjnym*	z tego niepełnosprawni	Ogółem	z tego do 13 r. ż.	z tego od 14 do 18 lat
52	15	2	3	12	-	-	25	22	3

Źródło: Opracowanie własne OPS

Powyższe dane wskazują, że kobiety są najczęściej osobami doświadczającymi przemocy domowej, następnie osoby małoletnie i starsze. Wzrasta liczba dorosłych mężczyzn będących ofiarami przemocy stosowanej przez bliskich.

Tabela Nr 8.: Domniemane przesłanki działania sprawców przemocy w rodzinie w 2008r

Sprawcy	Alkohol (liczba osób)	Typ osobowości (liczba osób)	Inne (jakie?) (liczba osób)	Razem
Kobiety	2	-	-	2
Mężczyźni	23	1	-	24
Nieletni*	-	-	-	-
Razem	25	1	-	26

*osoba do 18 r. ż.

Źródło: Opracowanie własne OPS

Tabela Nr 9.: Domniemane przesłanki działania sprawców przemocy w rodzinie w 2009r

Sprawcy	Alkohol (liczba osób)	Typ osobowości (liczba osób)	Inne (jakie?) (liczba osób)	Razem
Kobiety	1	1	-	2
Mężczyźni	14	-	-	14
Nieletni*	-	-	-	-
Razem	15	1	-	16

*osoba do 18 r. ż.

Źródło: Opracowanie własne OPS

Powyższe dane wskazują, że główną przyczyną stosowania przemocy w rodzinie jest alkohol w pojedynczym przypadku -zaburzenia psychiczne.

W rejestrach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2008 roku figurowało 12 osób zgłoszonych przez członków rodziny, pracowników socjalnych, policję, celem rozpoczęcia procedury zobowiązania do leczenia uzależnienia od alkoholu, w 2009 roku figurowało 17 osób (w tym 7 osób przeszło badania psychiatryczno-psychologiczne), a w 2010 roku figurowało 11 osób, (4 osoby było skierowane na badania psychiatryczno-psychologiczne).

Na podstawie analizy dokumentów Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ustalono, że w blisko 80% przypadkach pojawiają się informacje dotyczące

wszczynania awantur, używania siły fizycznej, wyzwisk, popychania, szarpania oraz wyrzucania z domu członków rodziny przez sprawców przemocy..

Z analizy przedstawionych powyżej danych wynika, że przemoc w rodzinie na terenie naszej gminy jest problemem społecznym. Należy przypuszczać, że rzeczywista liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą jest znacznie wyższa niż wskazują na to statystyki. Ofiary przemocy często przez wiele lat ukrywają swój problem, dlatego trudno jest określić dokładną skalę zjawiska przemocy. Obecnie podejmowane na terenie gminy działania są niewystarczające, aby domowej przemocy skutecznie przeciwdziałać, zarówno w zakresie rozpoznawania, zapobiegania, jak i efektywnego radzenia sobie z nią i jej skutkami.

Zasoby Gminy Markowa w zakresie przeciwdziałania przemocy

Na terenie Gminy Markowa funkcjonują służby, które w zakresie swoich kompetencji mają zadanie przeciwdziałać przemocy w rodzinie. Są to przede wszystkim:

- Posterunek Policji w Markowej
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Markowej
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Markowej

Ponadto ze zjawiskiem przemocy i jego skutkami spotykają się w codziennej działalności:

- Placówki Oświatowe – szkoły i przedszkola
- Ośrodki Zdrowia

Poza terenem Gminy Markowa mają siedziby:

- Sąd Rejonowy, Prokuratura
- Służba kuratorska
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej

PROGRAM

1. Adresatami programu są:

- Rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy,
- Rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
- Przedstawiciele instytucji i służb pracujący z osobami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą

2. Głównym celem Programu jest:

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc.

3. Do szczegółowych celów i zadań programu zalicza się:

3.1. Koordynacja działań pomocowych lokalnych podmiotów

Zadanie 1: Stworzenie Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie – w celu szybkiego i skutecznego podejmowania działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowanie i realizacja działań pomocowych na podstawie diagnozy potrzeb.

Zadania Zespołu:

- kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy,
- przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy,
- wypracowanie procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie adekwatnej strategii postępowania,
- kierowanie ofiar i sprawców przemocy do odpowiednich specjalistów,
- monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy między różnymi instytucjami pomocowymi,
- zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”,
- gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej,
- analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy,
- występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 § 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ilość interwencji dotyczących przemocy
- ilość skierowań ofiar i sprawców przemocy do specjalistów
- liczba rodzin dotkniętych przemocą
- wykaz instytucji pomocowych
- ilość wniosków do prokuratury w zw. z podejrzeniem czynów określonych w art. 2 § 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy
- ilość sporządzonych protokołów z posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego

3.2. Systematyczna edukacja środowiska lokalnego

Zadanie 1: Przygotowanie i udostępnienie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym – w celu ułatwienia dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców Gminy na temat przemocy domowej.

Realizacja zadania poprzez:

- utworzenie tablic informacyjnych w Urzędzie Gminy w Markowej, Ośrodku Pomocy Społecznej w Markowej, Posterunku Policji w Markowej, szkołach i placówkach opieki zdrowotnej oraz systematyczne aktualizowanie umieszczonych tam informacji
- rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy,
- rozpowszechnianie w lokalnym środowisku programów profilaktycznych,
- udział w ogólnopolskich kampaniach przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadanie 2: Promowanie efektywnych sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie oraz sposobów radzenia sobie z agresją i złością – w celu nabycia umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie z agresją.

Realizacja zadania wobec:

- dzieci i młodzieży – poprzez prowadzenie zajęć edukacyjno-wychowawczych w świetlicach i szkołach, przeprowadzenie szkolnych programów profilaktyki przemocy, wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania bez agresji,
- dorosłych – poprzez poradnictwo w trakcie edukacji przedmałżeńskiej, konsultacje z psychologiem, terapię dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- liczba utworzonych gablot informacyjnych,
- liczba rozpowszechnionych materiałów o charakterze informacyjno-edukacyjnym,
- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych,
- liczba zrealizowanych form aktywnego spędzania czasu wolnego,
- liczba udzielonych porad w trakcie edukacji przedmałżeńskiej,
- liczba udzielonych porad psychologicznych i prawnych,
- liczba przeprowadzonych terapii.

3.3 Systematyczna edukacja przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie

Zadanie 1: Udział osób i grup zawodowych w specjalistycznych szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy – w celu podniesienia poziomu wiedzy różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy, w tym profesjonalne przygotowanie poszczególnych grup do realizacji działań pomocowych.

Realizacja zadania:

- gromadzenie informacji dotyczących potrzeb szkoleniowych w sprawie zjawiska przemocy domowej,
- pozyskiwanie różnych ofert szkoleniowych z zakresu przeciwdziałania przemocy,
- finansowanie udziału w szkoleniach i konferencjach organizowanych dla osób i grup zawodowych bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba przeszkolonych osób,
- liczba sfinansowanych szkoleń.

Realizatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Markowej we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Markowej, Szkołami, Policją, służbą zdrowia.

Oczekiwane efekty programu:

- systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- zwiększenie wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy w rodzinie,

- podwyższenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie skutków psychologicznych wynikających z przemocy w rodzinie,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy w rodzinie,
- nabycie umiejętności asertywnych zachowań przez osoby i rodziny dotknięte bądź zagrożone zjawiskiem przemocy domowej.

Źródłami finansowania wymienionych zadań są środki własne Gminy przewidziane w planie finansowym poszczególnych jednostek organizacyjnych Gminy Markowa, przy czym środki na obsługę organizacyjno-techniczną zespołu interdyscyplinarnego przewidywane są w planie finansowym Ośrodka Pomocy Społecznej w Markowej.

Źródłami finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015 są środki własne Gminy w tym wpływy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Przewodniczący
Rady Gminy Markowa
Magdalena Gonciarz
Magdalena Gonciarz